

Posudok na habilitačnú prácu

Mgr. Alexander Onufrák, PhD.: Teória a prax volebnej problematiky v podmienkach Slovenskej republiky

Téma volieb a volebných systémov patrí v našich podmienkach k pomerne častým námetom výskumu v rámci politických vied. Najväčšia pozornosť sa pochopiteľne sústreďuje na voľby do Národnej rady SR, pretože práve prostredníctvom týchto volieb sa rozdáva najdôležitejšie karty v politickom systéme každej krajiny. Treba však podotknúť, že všetky typy volieb, ktoré sa u nás realizujú, majú svoj zásadný význam pre rozvoj demokratickej spoločnosti. Okrem už spomínaných parlamentných volieb majú zásadný vplyv na chod politických inštitúcií aj prezidentské voľby. Práve v situácii, akú zažívame v ostatnom období, keď majú rekordne nízku dôveryhodnosť predstavitelia štátnej moci, ktorí vzišli z parlamentných volieb, sa očakáva od hlavy štátu, že bude skutočným a zásadným stabilizujúcim pilierom v spoločnosti. Z pohľadu záujmu občanov sú na samom konci voľby do orgánov regionálnej samosprávy. Tento fakt môže byť výsledkom viacerých činiteľov – nejasné kompetencie, územné vymedzenie i samotní navrhovaní kandidáti. Viacerí občania si možno až pri organizovaní veľkokapacitných očkovacích centier uvedomili, že regionálna samospráva vôbec existuje a vykonáva pozitívnu činnosť. Práve blízky vzťah občana a nim voleného predstaviteľa na komunálnej úrovni (najmä na úrovni obcí) je vysvetlením vyššej volebnej účasti na tejto úrovni volebných systémov. Preto aj pri zmene právnych predpisov pri výkone volebného práva a spojení termínu regionálnych a komunálnych volieb sa najčastejšie argumentovalo práve efektom vyššej volebnej účasti na komunálnej úrovni a tým aj snahe preniesť tento synergický efekt pre voľby do orgánov vyšších územných celkov.

Mgr. Alexander Onufrák, PhD. predložil habilitačnú prácu ako súbor svojich viacerých vedeckých prác a štúdií práve z problematiky volieb v našej štáte. Oceňujem jeho zámer, že nezostal len na úrovni parlamentných volieb, ale skúmanú problematiku rozšíril aj o menej skúmanú oblasť regionálnych volieb, ale o to viac to pridáva na komplexnosti zvolenej témy habilitačnej práce.

Samotná habilitačná práca má tri nosné kapitoly, ktoré sú vhodne zvolené. Prírodné prvou, najviac teoreticky koncipovanou časťou, sú pohľady na úlohy a význam samotných volieb v podmienkach demokratickej spoločnosti. Autor v dostatočnej miere preukazuje svoje schopnosti definovať ciele, argumentačne vysvetliť súvislosti a vyvodiť relevantné závery a odporúčania. Vzhľadom na spomínanú skutočnosť, že ide o súbor jeho doterajších publikačných výstupov, vrátane viacerých úprav a doplnení, na jednej strane vytvára občas pocit, že pri niektorých teoretických pasážach mohol použiť viac knižných zdrojov najmä z prostredia českej politologickej obce (napr. práce o teóriách demokracie od prof. Blanky Říchovej). Na druhej strane oceňujem to, že sa v práci odvoláva na viaceré authority z jeho blízkeho akademického prostredia, čím dokazuje, že k uvedenej politologickej exponovanej téme volieb a volebných procesov sa vyjadrujú aj iní zaujímaví odborníci.

Z politologickeho hľadiska považujem za vydarenú aj druhú kapitolu, v rámci ktorej autor nielen detailne popísal procesy po parlamentných voľbách v rokoch 2010 a 2020, ale pokúsil sa aj o paralelu medzi nimi. Hoci už teraz vládna politická garancia po parlamentných voľbách 2020 časovo prekonala tú z volieb v roku 2010, politické chyby svojich predchodcov do značnej miery opakuje. Najväčšie výzvy totiž ešte len stoja pred ňou: napríklad efektívne využitie plánu obnovy zo zdrojov EÚ. Odborne inšpiratívny je autorov pohľad na príčiny, ktoré viedli k pôvodne neočakávanému víťazovi ostatných parlamentných volieb a tiež k tomu, prečo líder tejto strany prišiel na úrad vlády nepripravený, čo viedlo k tomu, že nakoniec musel na tento úrad rezignovať. Habilitant aj v tejto časti svojej práce presvedčil, že má dostatočný cit pre politickú realitu, vie dobre argumentovať a má schopnosť analyticky myslieť a podávať aj prognostické očakávania ďalšieho politického vývoja.

Z hľadiska môjho profesionálneho zamerania ma najviac oslovila tretia kapitola habilitačnej práce, v ktorej autor analyzoval priebeh a výsledky volieb do orgánov prešovskej regionálnej samosprávy, konkrétne v rokoch 2013 a 2017, pričom do svojej komparatívnej analýzy zahrnul aj regionálne voľby do roku 2001. Prešovský samosprávny kraj mal na čele až do ostatných volieb v roku 2017 tú istú osobu, ktorá dokázala byť úspešná v rôznych stranách celých šesťnásť rokov. Očakujem tiež, že autor dokázal veľmi vhodne analyzovať obdobie Petra Chudíka na najvyššom poste v rámci prešovského regiónu a nepodľahol pomerne častej tendencii čierneho-bieleho videnia politického sveta.

V kontexte celej dizertačnej práce mám tri otázky:

1. O necelý rok sa uskutočnia na území Slovenskej republiky historicky prvé spojené voľby do komunálnej a regionálnej samosprávy. Aký očakáva autor efekty takýchto volieb z pohľadu volebnej účasti? Pre občanov to budú zrozumiteľné voľby v zmysle toho, že dostanú celkovo štyri hlasovacie lístky, pričom na úrovni Bratislavy a Košíc dokonca šesť?
2. Ako budú politické strany reagovať na nutnosť vytvorenia viacerých koalícií pre jedny voľby – primátor/starosta, poslanci mestského/obecného, predseda samosprávneho kraja, poslanci samosprávneho kraja?
3. Aký bude trend v týchto nadchádzajúcich voľbách pri nezávislých kandidátoch? Potvrdí sa ich dominancia alebo budú mať politickí kandidáti šancu na väčší úspech ako pri predchádzajúcich voľbách?

V rámci pripomienok mám istú výhradu k používaniu zdrojov v záverečnom zozname. Myslím si, že by bolo vhodnejšie a najmä prehľadnejšie uvádzať použité zdroje podľa kategórií (knihy, časopisy, novinové články, zdroje na internete...). Výsledok kontroly originality na úrovni 10,76 percenta (najvyššia zhoda s iným dielom na úrovni 0,61 percenta) tiež preukazuje, že autor dôsledne pracoval na originalnosti svojich myšlienok a spôsobe ich podania v písomnom prejave.

Mgr. Alexandra Onufráka, PhD. poznám už niekoľko rokov. Považujem ho za dostatočne vyzretú osobnosť ako po ľudskej, tak aj po odbornej stránke. Oceňujem aj jeho silný organizačný a manažérsky potenciál, čo dáva po všetkých stránkach dostatočné záruky, že jeho ďalší kvalifikačný postup bude využitý v prospech politologickej obce nielen na úrovni jeho materského pracoviska.

Záver: odporúčam, aby po splnení všetkých náležitostí v habilitačnom konaní a úspešnej obhajobe bol Mgr. Alexandrovi Onufrákovi, PhD. udelený vedecko-pedagogický titul docent v odbore politológia.

doc. PhDr. Peter Horváth, PhD.